

**MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA**

CATEDRA DE DREPT CONSTITUȚIONAL ȘI DREPT ADMINISTRATIV

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.

BOTOMEI VASILE

**RĂSPUNDEREA ADMINISTRATIVĂ:
ASPECTE PRACTICO-ȘTIINȚIFICE ÎN PLAN COMPARAT –
R.M ȘI ROMÂNIA**

**Specialitatea: 12.00.02 – Drept public (constituțional);
organizarea și funcționarea instituțiilor de drept**

TEZĂ DE DOCTOR ÎN DREPT

Conducător științific:

RUSU Grigore Mihail

Doctor în drept,

Conferențiar universitar

Autor:

BOTOMEI Vasile

CHIȘINĂU, 2010

© Botomei Vasile, 2010

Sinteze din teza de doctor Botomei Vasile

Sustinerea tezei de autor la Seminarul Stiintific Specializat 12.00.02 – Drept Public

- U.S.M. 15 decembrie, 2010-

Cuvântare

Onorata asistenta,

Stimați membri ai Comisiei de examinare,

Bine v-am regasit!

Se propune spre audiere și apreciere teza de doctorat a candidatului Botomei Vasile, intitulată: **„Răspunderea administrativă: aspecte practico-științifice în plan comparat – R.M și România”**.

Actualitatea și importanța problemei abordate. Raspunderea administrativa este tratata de catre autori din R.M asemenea ca si de unii dintre autorii din Romania, ca o institutie relativ tanara, in comparatie cu raspunderea civila si penala.

Teoreticieni ai dreptului administrativ din R.M, printre care in randul exponentilor de marca va regasiti si dumneavoastra, se raporteaza la raspunderea administrativa din R.M, cu incepere de la data de aparitie a Lg. Contenciosului Administrativ nr.793-XIV din 10 .02. 2000.

Ca actualitate al domeniului de cercetare in stiinta raspunderii administrative, imi pun fireasca intrebare:

1)„Unde este cercetarea stiintifica in materia raspunderii administrative a functionarilor publici, din perioada cuprinsa intre 06.01.1918, cand a fost proclamata Republica Democratica Moldoveneasca si pana la data de 27.03.1918, in care Sfatul Tarii a hotarat in drept ca: **„Republica Moldoveneasca in hotarele sale dintre Prut, Nistru si Marea Neagra si vechile granite cu Austria, rupta de Rusia acum 100 si mai bine de ani din trupul vechii Moldove, in puterea dreptului istoric si al dreptului de neam, pe baza principiului ca noroadele sa-si hotarasca soarta lor, de azi inainte si pentru totdeauna, se uneste cu mama sa Romania”**.

Aceasta perioada nu a fost abordata de autorii in teoria dreptului administrativ din R.M, desi ziua de 06 ianuarie 1918 marcheaza prima proclamare de independenta pentru Republica Democratica Moldoveneasca.

2) ”Unde este cercetarea stiintifica din domeniul raspunderii administrative, intre 27.03.1918 si pana in 1940, in care teritoriul administrativ din R.M, a fost unit cu Romania, pana la tratatul Ribentrov-Molotov?”

In aceasta perioada, teritoriul actual al R.M a avut administratie in care functiona Legea de reorganizare a I.C.C.J. din RO ca domeniu de reglementare pentru institutia de contencios administrativ.

Perioada acestei administratii, a fost prea putin luata in considerare de catre autorii din R.M., desi ca valoare istorica, Legea din 25.03.1910 reflecta ca comparatie un nivel de echivalent in aplicarea contenciosului administrativ din cele mai dezvoltate state Europene.

Rezulta ca 22 de ani de administratie, care fac parte din istoria comuna a ambelor tari, in care Romania Mare s-a proclamat pentru prima data ca stat unitar roman in limitele granitelor cuprinse de la Nistru pana la Tisa, nu a fost cercetata aproape deloc de teoreticienii dreptului administrativ din R.M., desi evolutia administrativa din acesti 22 de ani, a cuprins cele mai insemnate momente istorice si a produs cele mai mari izvoare de drept administrativ in teritoriul actual al R.M., sub conducerea Regelui Ferdinand, denumit si „Regele Romaniei Intregite”.

Importanta problemei abordate inca din perioada izvorului de drept administrativ nascut in R.M. la 06.01 1918 prin proclamatia ca stat a RDM a fost unita la 27.03.1918 si succesiv pana in 1940, dupa care din anul 2000 si pana in 2010, in care administratia din actualul teritoriu al Republicii Moldova a functionat din punct de vedere administrativ pe Constitutia Romaniei, din anul 1923, din timpul Regelui Ferdinand, scoate in evidenta importanta problemei abordate prin punerea in valoare a izvoarelor comune de drept administrativ si a dreptului de contencios administrativ.

Pana in 1912 Instanta de Contencios Administrativ era data in competenta Tribunalului din Judet si aveau autoritatea atat de anulare a actelor administrative, cat si de obligare a institutiilor de stat catre particulari la daune pentru vatamarea adusa prin actele anulate.

Ulterior, cu incepere din 1912, se modifica legea din 25.03.1910 si se stabileste competenta de solutionare a cauzelor de contencios administrativ pentru Inalta Curte de Casatie si Justitie, in cadrul Sectiei a III-a specializata, pe care a functionat teritoriul actual al R.M. pana in 1940.

Ca importanta teoretica prin aducerea ca tema de studiu a legii de reorganizare a ICCJ din 1912 din Romania unita, noi am descoperit urmatoarele:

Autoritatea judecatoreasca de contencios administrativ era constituita din 3 judecatori la fond, prevazuta cu cale de recurs in complet de 5 judecatori, in care s-a definit conceptul de contencios administrativ de declarare ilegala a actelor administrative si de obligatie in sarcina autoritatii emitente de a dispune desfiintarea sau modificarea actului.

Rezultatul cercetarii din domeniul istoriei comune, ne permite sa concluzionam ca Legea de reorganizare a ICCJ, de aplicare a contenciosului administrativ din 1912, avea si o componenta de interpretare, care este data in prezent catre Curtea Constitutionala.

In plan comparat, actualitatea domeniului de cercetare pentru Romania, este de efectuare a unor cercetari stiintifice in domeniul raspunderii administrative instituite pe teritoriul Romaniei, prin infiintarea Consiliului de Stat din anul 1864, din perioada domnitorului roman Alexandru Ioan Cuza.

Noi am constatat prin cercetare in plan comparat, ca modelul de functionare al Consiliului de Stat din RO era preluat dupa modelul anglo-saxon.

Desi acest Consiliu de Stat a avut o durata de functionare relativ mica, de 2 ani, fiind desfiintat in anul 1866, odata cu abdicarea domnitorului Alexandru Ioan Cuza, istoria raspunderii administrative ca aplicabilitate prin institutia de contencios administrativ a continuat pe teritoriul RO sa functioneze la un nivel inalt pana in anul 1905, cand a fost adoptata legea pentru reorganizarea ICCJ.

Am identificat ca importanta a cercetarii urmatoarele:

Consiliul de Stat din RO functiona ca organ consultativ pe langa Guvern si avea 4 categorii de atributii distincte:

1)pregatirea proiectelor de lege;

2)organizarea in materie administrativa a administratiei;

3)atributii in domeniul contenciosului administrativ prin care Consiliul de Stat avea urmatoarele competente:

-de a solutiona contestatii impotriva hotararilor ministrilor date cu exces de putere sau cu incalcarea legilor si regulamentelor;

-de solutionare a contestatiilor formulate de particulari impotriva hotararilor sau actelor de executare ale prefectilor sau altor agenti administrativi, date cu incalcarea legilor si regulamentelor;

-de a solutiona contestatii impotriva hotararilor Comisiunilor de lucrari publice;

-de a solutiona reclamatii ridicate de particulari impotriva administratiei, pentru apararea intereselor lor in cazurile prevazute de lege.

Acest sistem se identifica cu cel mai dezvoltat sistem de contencios administrativ din Europa anilor 1866 – 1940, dintre care R.M a functionat din 1918 si pana in anul 1927 in Romania unita, sub conducerea Regelui Ferdinand.

Ulterior dupa incetarea din viata a regelui Ferdinand, a fost cercetata institutia contenciosului administrativ din perioada de regenta 1927-1930, dupa care din 1930 si pana in 1938 sub conducerea Regelui Carol al II-lea in care institutia de contencios administrativ a inregistrat un regres in evolutia monarhiei constitutionale, ca rezultat al abrogarii Constitutiei din 1923.

In RO, la data de 24.08.1944 se revine la Constitutia din 1923, prin asigurarea monarhiei constitutionale in statul de drept condus de Regele Mihai.

Ulterior transformarilor social politice de dupa cel de-al doilea razboi mondial, cercetarea stiintifica din RO a identificat o perioada de 19 ani cuprinsa intre 9 iulie 1948 si 26 iulie 1967 in care institutia de Contencios Administrativ a fost redusa la exercitarea controlului fata de cateva acte administrative, lasandu-se cetatenii la discrecia administratiei de stat.

Din 1967 și până în 1990 a fost în vigoare Legea 1/1997 cu privire la judecata de către Tribunalele a cererilor celor vătămați în drepturilor lor prin acte administrative ilegale.

Teoretico doctrinar legea era inspirată foarte bine din Legea de reorganizare a ICCJ din 23 decembrie 1995, din perioada Regelui Ferdinand I, însă partea negativă era că nimeni nu castiga în justiție pentru că judecătorii de la Contenciosul administrativ erau aleși de Consiliile Populare Județene, adică prin desemnare de către cei care autoritățile care făceau obiectul cauzelor deduse judecării, ceea ce a redus până la minim activitatea de judecată.

În plan comparat, după instaurarea regimului totalitarist ulterior celui de-al doilea Război Mondial, și până în anul 1991 în R.M., nu se identifica nici un izvor de drept în materia răspunderii administrative și a contenciosului administrativ.

Abia la interval de 9 ani de la proclamarea autonomiei și independenței Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești, s-a adoptat Lg. Contenciosului Administrativ nr.793-XIV din 10.02.2000, tratată în teza de doctorat, ca domeniu de cercetare în materia răspunderii administrative a statului și a funcționarilor săi pentru daunele pricinuite particularilor.

Din acest motiv, prin analiză în plan comparat atât a istoriei comune, ca identitate de neam a administrației din R.M., cât și prin cercetare în domeniul individual al instituției de contencios administrativ din RO, dezvoltăm ca importantă doctrinara conceptul de răspundere administrativă, potrivit căruia atât pe teritoriul administrativ al RM cât și din RO, aceasta a apărut contemporan cu data de intrare în vigoare din rândul statelor europene dezvoltate.

Constatăm o vechime de 92 de ani, în istoria răspunderii administrative pentru teritoriul administrativ actual al RM, și calculat din 1918 până în 2010, chiar dacă a avut o mare întrerupere cuprinsă între 1944 și 1991 în perioada de alipire la URSS, iar pentru RO o istorie de 146 de ani, care începe de la primele izvoare istorice atestate din 1864 prin înființarea consiliului de stat de domnitorul A.I. Cuza.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute. Lucrarea aprofundează problema răspunderii administrative din R.M. și România, prezentând ca element de noutate propunerile de îmbunătățire a activității de control administrativ și de răspundere administrativă a organelor administrației centrale și locale, a procurorilor și judecătorilor, a statului pentru garantarea dreptului la apărare prin avocați, a organelor executive din partidele politice și a miniștrilor. Lucrarea conține anexe cu practică aplicată, de către doctorand, cu hotărâri judecătorești.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Rezultatele investigațiilor vor fi benefice dezvoltării continue a științei dreptului administrativ și, în special, vor contribui la amplificarea și aprofundarea cunoștințelor teoretice privind răspunderea administrativă. De asemenea, rezultatele investigațiilor vor putea fi utilizate și în procesul de instruire juridico-profesională, lucrarea fiind o sursă sigură în actul de popularizare a cunoștințelor juridice

referitoare la răspunderea administrativă. Valoarea aplicativă a lucrării cuprinde următoarele aspecte: în plan doctrinar-teoretic, se fundamentează conceptul de răspundere administrativă și formele acesteia, iar în plan normativ-legislativ se analizează și se propun recomandări științifice pentru îmbunătățirea situației actuale a legislației în domeniul răspunderii administrative din R.M și România.

Scopul și obiectivele tezei de doctorat. Scopul tezei este de a cerceta aspectele legate de normele de drept aplicabile în materia răspunderii administrative din R.M, în plan comparat cu România. Obiectivele tezei sunt de a efectua recomandări în plan de îmbunătățire a normelor de reglementare din materia răspunderii administrative în drept comparat, obiectiv îndeplinit prin propunerile de lege ferenda consemnate distinct în materia fiecărei categorii în parte, din domeniile de funcționare a răspunderii administrative, după cum urmează:

a) Recomandări științifice în plan legislativ de lege ferenda, motivații științifice de îmbunătățire a cadrului legislativ în exercitarea controlului administrativ al actelor din administrația publică, de către instanțele judecătorești;

b) Recomandări științifice în plan legislativ de lege ferenda în vederea îmbunătățirii sistemului legislativ de răspundere administrativ patrimonială ale statului în exercitarea apărării calificate a petiționarilor, în fața organelor de control administrativ.

c) Recomandări științifice în plan legislativ de lege ferenda în scopul îmbunătățirii sistemului legislativ de control, pentru activitatea desfășurată de către procurori în cadrul răspunderii administrative;

d) Recomandări științifice în plan legislativ de lege ferenda în domeniul răspunderii administrative aplicate magistraților;

e) Recomandări științifice în plan legislativ de lege ferenda, de îmbunătățire a Legii 947-XIII/1996 [1], modificată și completată, a C.S.M. din R.M;

f) Propuneri privind răspunderea administrativă a magistraților care declară grevă;

g) Introducerea în cadrul legislativ din R.M a procedurii aprobării tacite. Prin procedura aprobării tacite ca modalitate alternativă de emitere sau reînnoire a autorizațiilor de către autoritățile administrației publice, se urmărește înlăturarea barierelor administrative din mediul de afaceri, responsabilizarea autorităților administrației publice în vederea respectării termenelor stabilite de lege pentru emiterea autorizațiilor, impulsionează dezvoltării economice prin oferirea unor condiții cât mai favorabile întreprinzătorilor, implicând costuri de autorizare cât mai reduse, combaterea corupției prin diminuarea arbitrarului în decizia administrației și promovarea calității serviciilor publice prin simplificarea procedurilor administrative.

h) Recomandări științifice în plan legislativ de lege ferenda cu privire la comisiile de disciplină din cadrul instituțiilor publice;

i) Modalități de eficientizare a răspunderii administrative a organelor de conducere executive din cadrul persoanelor juridice de drept public, reglementate prin legea partidelor politice din R.M și România;

j) Necesitatea unei revizuirii a Constituției din R.M, prin care să se stabilească ce anume presupune răspunderea administrativă reglementată pentru președintele Republicii Moldova, ca șef al statului.

Suport metodologic teoretico-științific folosit in cercetarea temei din perioada 1990-2010:

Din R.M:

1)**Gheorghe Costachi**, în lucrarea: „*Direcții prioritare ale edificării statului de drept în R.M.*”, cercetează în mod special responsabilitatea și răspunderea puterii publice – dimensiuni ale statului de drept, într-un capitol separat, nr. III, pag. 189-274. În această lucrare, autorul dezvoltă: semnificația responsabilității puterii publice; conceptul privind responsabilitatea și răspunderea; responsabilitatea puterii publice; particularități și exigențe privind răspunderea puterii publice în statul de drept; răspunderea ministerială și cea constituțională.

Autorul apreciază necesitatea adoptării în RM a legii privind responsabilitatea ministerială, după modelul din RO.

2)**Maria Orlov și Ștefan Belecciu**, în lucrarea domniilor lor: „*Drept administrativ (pentru uzul studenților)*”, Chișinău, 2005. Găsim un paragraf separat privind răspunderea administrativă, răspunderea contravențională, răspunderea administrativ-disciplinară și răspunderea administrativ-patrimonială. În opinia noastră, se face o delimitare între răspunderea administrativă și celelalte răspunderi, în mod destul de detaliat și cuprinzător, astfel: contravențională, disciplinară, civilă și penală.

Domniile lor apreciază că răspunderea administrativă are aproximativ două secole de când a fost instituită, în urma revoluției burgheze franceze, ca răspundere a administrației (a puterii executive) pentru daunele aduse particularilor prin activitate ilicită.

Inițial, răspunderea administrativă s-a angajat ca răspundere pentru prejudiciul cauzat particularilor din culpa organelor administrației publice, iar ulterior s-a admis și tragerea la răspundere administrativă a funcționarilor publici vinovați.

Nu fac nici o referire domniile lor la perioada cuprinsă între 1918-1940 din teritoriul administrativ al RM, și nici la istoricul contenciosului administrativ din RO, aferent perioadelor de domnie ale Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, Regelui Carol I, Regelui Ferdinand, Regelui Carol al II-lea, Regelui Mihai, Maresalul Antonescu.

Autorii enunță următoarea formă de conținut a răspunderii administrative:

„*Totalitatea normelor ce stabilizează și reglementează aplicarea sancțiunii, formează conținutul răspunderii administrative*”.

3) Maria Orlov, „*Curs de contencios administrativ*” Chișinău, 2009.

Tematica lucrării cuprinde și tratează conceptual: controlul exercitat asupra administrației publice (pag. 50-61); obiectivele și condițiile de eficiență ale controlului (pag. 61-64). Sunt tratate instanțele competente să soluționeze litigiile de contencios administrativ, prin abordarea Lg. 793/2000 a Contenciosului administrativ din RM, din cuprinsul căreia un rol însemnat îl are excepția de nelegalitate a actului administrativ, pag. 50-61.

4) Sergiu Furdui, aduce de asemeni un aport major în cercetarea contravențiilor. În monografia sa „*Dreptul contravențional*” Ed. Cartier, Chișinău, 2005, autorul cercetează o ramură destul de tânără, care este deja introdusă pentru studenți, în programul universitar al Facultății de Drept. În partea procedurală, autorul examinează procedura contravențională.

5) Ion Creangă, „*Curs de drept administrativ (pentru studenții Facultății de Drept)*”, vol. I, Ed. Epigraf, Chișinău, 2004. Domnia sa acordă un spațiu important răspunderii administrative în cap. IX, pag. 302-325, intitulat „*Răspunderea administrativă*”.

În această lucrare nu se acordă nici un spațiu pentru răspunderea funcționarului public, pentru răspunderea administrativ-patrimonială a instituțiilor publice în solidar cu organele de conducere ale acestora, despre comisiile de disciplină și despre metodele de îmbunătățire și eficientizare a răspunderii administrative pentru toate categoriile de persoane care ocupă funcții publice, numite sau alese.

6) Victor Guțuleac, în lucrarea apărută recent și intitulată „*Tratat de drept contravențional*” Tipografia Centrală, Chișinău, 2009, 318 pagini, în cadrul pag. 235-236, constată neconcordanțe între competența instanței de judecată și cea a procurorului, motiv pentru care optează pentru revizuirea competenței procurorului. Conform acestuia: „există un conflict de lege între două norme juridice: art. 396 din C. contrav., prevede că soluționarea cauzelor contravenționale prevăzute în art. 320 și art. 336 din C. contrav., ține de competența procurorului; iar potrivit prevederilor art. 395 din C. contrav. această acțiune procesuală ține de competența instanței de judecată.

În al doilea rând, soluționarea cauzelor contravenționale prevăzute în art. 312 (*Abuzul de putere sau abuzul de serviciu*) și în art. 313 (*Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu*) din C. contrav. în nici un caz nu pot să constituie competența procurorului, deoarece sancțiunea la ambele articole are următorul conținut: se sancționează cu amendă de la 50 la 150 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a deține o anumită funcție sau de dreptul de a desfășura o anumită activitatea pe un termen de la 3 luni la un an. Înseamnă că organul (persoana cu funcție de răspundere) care va aplica această sancțiune nu are alternativă. Pe lângă amendă ca

sanctiune principală, trebuie să fie aplicată și una dintre sanctiunile complementare: fie privarea de dreptul de a deține o anumită funcție, fie privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate.

În același timp, Lg. Contravențională, în art. 395, alin (1), pct. 1, lit. c), stabilește că, *„aplicarea sancțiunii privative de dreptul de a desfășura o anumită activitate sau de dreptul de a deține anumite funcții constituie competența exclusivă a instanței de judecată”*.

7) Sergiu Cobăneanu, Hlipca A., în lucrarea: *„Apariția și evoluția ideii de responsabilitate ministerială prin prisma apărării drepturilor omului”*, publicată în R.N.D. din R.M., nr. 1/2009, din R.M., apreciază necesitatea apariției *Legii Răspunderii Ministeriale*.

În mod tangențial, tematica în cauză a fost tratată și de alți autori, după cum urmează:

8) Dumitru Baltag, în lucrarea: *„Teoria răspunderii și juridice”*, Chișinău, 2007. Domnia sa constată cu realism, următoarele: *„Răspunderea disciplinară a unor categorii de funcționari publici sau în genere, nu este prevăzută sau este declarativă, sau nu are mecanisme reale de realizare. Statutul juridic al deputaților se caracterizează prin răspundere minimă și maxim de privilegii și înlesniri. Pentru încălcarea disciplinei de muncă, regulamentele de activitate ale Parlamentului și Guvernului trebuie să prevadă măsuri de influență disciplinară mai aspre.”*

9) Ion Guceac, în lucrarea: *„Curs elementar de drept constituțional”*, vol. 2, Chișinău, 2004.

10) Victor Popa, în lucrarea: *„Dreptul public”*, Chișinău, 1998.

11) Gheorghe Costachi și Ion Guceac, în lucrarea: *„Fenomenul constituțional în evoluția R.M. spre statul de drept”*.

12) Dastic Angela, în teza de doctor în drept: *„Contenciosul administrativ în R.M.”*, Chișinău, 2006.

Din România:

13) Antonie Iorgovan, în lucrarea: *„Tratat de drept administrativ”*, vol. I, II și III, Ed. Nemira, 1996.

Trebuie menționat că au fost studiate și cercetate și alte lucrări și monografiile publicate ale lui Antonie Iorgovan, lucrări care constituie izvor de cercetare în lucrare.

Autorul menționează în lucrările sale că:

„Necesitatea unei noi răspunderi juridice, apare atunci când în cadrul teoriei uneia dintre răspunderile existente, apar „deregări logice”, ca efect al apariției unor noi tipuri de fapte ilicite, care reclamă noi reglementări sancționatorii, reglementări disidente, adică, atunci când nu mai este asigurată concordanța dintre cele doua categorii de criterii, dintre conținut și forma.”, vol. III, pag. 196. Autorul susține că în ansamblul lor, fiecare formă de răspundere,

evocă tocmai regimul juridic al unei anumite categorii de ilicit, adică regimul juridic al răspunderii pe care acest ilicit o atrage.

14) Mircea Preda, în lucrarea: „*Tratat elementar de drept administrativ român*”, Ed. Lumina Lex, București, 1999. Autorul are un capitol distinct în lucrare, numărul VIII, intitulat: „*Abaterea administrativă și răspunderea administrativă*”, pag. 203-252, capitol structurat pe patru puncte, astfel: considerații generale; abaterea și răspunderea administrativ-disciplinară; abaterea și răspunderea administrativ-contravențională; abaterea și răspunderea administrativ-patrimonială.

În considerația sa, se relevă că dreptul administrativ este o ramură de sine stătătoare, relativ tânără, care are legatură cu celelalte ramuri ale dreptului, dar care are trăsăturile sale specifice, care îl deosebesc. Pentru autor, răspunderea administrativă este un binom format din abaterea administrativă și răspunderea administrativă.

Autorul menționează că abaterea și răspunderea administrativ-disciplinară se fundamentează pe existența în prealabil a unui raport de drept administrativ, rezultat dintr-un act administrativ, în speță, din actul de numire (investire), într-o funcție publică. Menționează că dacă acest act administrativ lipsește, înseamnă că nu mai suntem în prezența unui raport juridic de drept administrativ, ci eventual al unui raport juridic de dreptul muncii, care se fundamentează pe existența contractului individual de muncă. Susținem concepția acestui autor în materia subiecților raportului administrativ, prin care trebuie să existe o persoană numită sau investită prin alegerea într-o funcție publică, pentru a îndeplini condiția răspunderii administrative.

În lucrarea prof. univ. dr. în drept Mircea Preda, un loc aparte din capitolul „*Abaterea și răspunderea administrativ-disciplinară*”, îl are subpunctul c), privind constatarea abaterii disciplinare și aplicarea sancțiunilor, unde se tratează despre comisiile de disciplină ale funcționarilor publici, în care la nivelul anului 1999, în RO, conceptul științific prevedea că, din compunerea acestei comisii, să facă parte un judecător al Trib. Județean, după caz, al Municipiului București – ca președinte, fiind desemnat de președintele instanței, și doi funcționari publici din care unul desemnat de conducătorul unității și celălalt de către salariați, pag. 217. Lucrarea acestui autor o apreciem ca pe o sursă de studiu, raportată la evoluția raporturilor administrative cu actualitatea și importanța lucrării. Acest concept merita reactualizat.

15) Valentin I. Prisecaru, în lucrarea: „*Tratat de drept administrativ român*”, Ed. ALL, 1996, București.

Autorul tratează „*Răspunderea și sancțiunea administrativă*” în capitolul XII, pag. 415-460, pe care o definește ca: „Totalitatea normelor ce reglementează răspunderea juridică a celor care nesocotesc, care încalcă normele de drept administrativ, adică acele norme de drept care

reglementează raporturi sociale ce apar între organele administrației publice în realizarea sarcinilor puterii executive, precum și între aceste organe și particulari (persoane fizice sau juridice). Acest autor raportează sancțiunile din răspunderea contravențională la dispozițiile din Lg. 32/1968, care nu mai este în vigoare, fiind abrogată prin O.G. 2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor.

Din acest punct de vedere, lucrarea prezintă o actualitate, în raport cu noile apariții legislative, care presupun elaborarea de noi concepte, ca rezultat al apariției unor noi tipuri de fapte ilicite, acestea reclamând noi reglementări sancționatorii și reglementări disidente, așa cum bine apreciază autorul, prof. univ. dr. în drept Antonie Iorgovan, în vol. III, pag. 196. În timp ce, prof. univ. dr. în drept Mircea Preda, tratează în lucrarea sa comisia de disciplină, constatăm că dr. în drept Valentin I. Prisecaru nu atinge acest domeniu, cum de altfel, nici prof. univ. dr. Antonie Iorgovan, în tratatele de drept administrativ, vol. I, II și III, Ed. Nemira, 1996.

16)Verginia Vedinaș, în lucrarea: „*Drept administrativ*”, ediția a V-a, revăzută și actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2009.

În lucrarea domniei sale, noțiunea răspunderii administrative este tratată în următoarele capitole: cap. XVI: Răspunderea în drept administrativ. Răspunderea administrativ-disciplinară, pag. 244-252; cap. XVII: Răspunderea administrativ-contravențională, pag. 256-268; cap. XVIII: Răspunderea administrativ-patrimonială, pag. 282-287. Autoarea apreciază că răspunderea contravențională, ca formă a răspunderii juridice, a fost și rămâne în vizorul doctrinei, ca o problemă complexă, care continuă să provoace discuții și controverse, pag. 256.

Autoarea face referire la Lg. 554/2004 a Contenciosului Administrativ din RO, care consacră soluția capacității exclusive a instanțelor judecătorești de a soluționa litigiile de natura răspunderii administrativ-patrimoniale, pag. 284. Au fost luate în considerare din partea acestei autoare și alte lucrări publicate, care tangențial au atins domeniul răspunderii administrative.

Toți acești distinși autori, constituie suportul metodico-științific, denumit și gradul de investigare.

Analizând definițiile mai multor autori, privind răspunderea administrativă, concluzionăm următoarele:

1) Răspunderea administrativă, ca o instituție a dreptului administrativ este relativ tânără în comparație cu răspunderea civilă și penală, și constituie o problemă neelucidată pe deplin în literatura de specialitate, atât în R.M., cât și în RO.

2) Timp îndelungat, răspunderea specifică dreptului administrativ era interpretată tradițional prin referire la noțiuni și instituții specifice dreptului civil sau, după caz, dreptului penal, dat fiind faptul că dreptul administrativ ca ramură distinctă a dreptului național, ia naștere mai târziu, ca rezultat al democratizării statului moldovean și a celui român.

3) Răspunderea administrativă ca formă a răspunderii juridice, intervine acolo și atunci când se încalcă normele dreptului administrativ.

4) Răspunderea administrativă este una dintre formele de condamnare a statului.

5) Răspunderea administrativă este angajată ca o răspundere pentru acele prejudicii cauzate oamenilor particulari din culpa autorităților publice.

6) Un loc aparte, îl ocupă funcționarul public, ca subiect activ al răspunderii administrative.

Vorbind despre subiectul activ și subiectul pasiv în răspunderea administrativă, menționăm că teoria generală a dreptului a fundamentat distincția dintre subiectul activ și subiectul pasiv al faptei, și respectiv al răspunderii. Subiectul activ al faptei este autorul acesteia, persoană fizică sau juridică a carei faptă are statut de faptă ilicită, deci faptuitorul. Acesta devine în procesul de tragere la răspundere juridică, subiectul pasiv al răspunderii. Subiectul activ al răspunderii este autoritatea publică, față de care se răsfrâng consecințele faptei și în a cărei competență intră tragerea la răspundere a faptuitorului și care, deci, aplică sancțiunea.

Vorbind despre părțile răspunderii administrative, menționăm că acestea sunt, ca la orice tip de răspundere, subiectul activ și pasiv al acesteia. Subiectul activ al răspunderii administrative este autoritatea publică în a cărei competență cade sancționarea ilicitului administrativ comis de făptuitor, autoritate publică ce poate fi un organ administrativ, un alt organ public, cum ar fi instanța judecătorească de contencios administrativ sau chiar un funcționar public. Subiect pasiv al răspunderii este persoana prejudiciată prin fapta ilicită din abaterea administrativă, fiind un subiect colectiv sau unul individual de drept, după cum urmează: un organ de stat; o structură nestatală sau o persoană fizică.

Majoritatea autorilor autohtoni și de peste hotarele R.M. consider că temeiul juridic ce dă naștere răspunderii administrative este fapta ilicită, care aduce atingere procesului de administrare.

Actualitatea temei este dedusă din rezultatul cercetării, care în esență se bazează pe următoarele descoperiri:

1. Cei care ne conduc destinele, parlamentari – ca putere legislativă și guvernanți – ca putere executivă, nu au nici o răspundere față de cei pe care îi conduc.
2. Există unele texte de lege care au caracter ambiguu, cu un mare grad de generalitate, susceptibile de a fi interpretate, care pot constitui sursa unor abuzuri din partea celor chemați să le aplice, motiv pentru care puterea judecătorească reprezentată prin judecătorii care judecă, nu au nici o răspundere față de cei care judecați.
3. În consecință, nu există un raport juridic între cei aleși și popor, și între cei care judecă și cei judecați.

Deoarece aceste vicii legislative vor favoriza permanent, corupția și funcționarea defectuoasă a administrației publice din stat, considerăm pe drept cuvânt că pe măsură ce în mod științific, societatea prin oameni de știință și de bună credință vor genera proiecte de legi în scopul eliminării viciilor legislative, în egală măsură și în același timp, factorii puterilor din stat (legislativă, executivă și judecătorească) vor genera permanent norme de drept, care să lipsească de conținut legile care au putere împotriva lor.

Importanța temei cercetate din punct de vedere teoretic doctrinar, am identificat-o cu raportare la următoarele:

1. Necesitatea responsabilizării actului de justiție prin recomandarea de norme care să asigure tragerea la răspundere a magistraților care se fac vinovați de rea-credință și/sau de neglijență gravă în judecarea cauzelor.

În acest scop, am produs în teză, definiții a termenilor de „*erori comise de procurori*”, „*rea-credință*” și „*neglijență gravă*”, care nu au nici o definiție de nici un fel, nici în legea cu privire la statutul procurorului din R.M., nici în legea cu privire la statutul judecătorului din R.M. și nici în legea cu privire la statutul magistraților din RO, în care sunt cuprinși atât procurorii, cât și judecătorii.

A. *Erorile comise de procurori sau judecători* se constată când:

a) persoana care a fost condamnată definitiv în cadrul unui proces penal, dacă în urma rejudecării cauzei s-a pronunțat o hotărâre definitivă de achitare;

b) persoana care în cursul procesului penal, a fost privată de libertate, ori căreia i s-a restrâns libertatea, dacă în urma judecării cauzei sau a rejudecării într-o cale extraordinară de atac, a fost pusă în libertate;

c) persoana care a fost privată de libertate în cursul procesului penal, după ce a intervenit prescripția, amnistia sau dezincriminarea faptei;

B. *Rea-credință comisă de către procurori sau judecători* se încadrează astfel:

a) Există rea-credință, atunci când procurorul încalcă cu știință, normele de drept material sau procesual, urmărind sau acceptând prejudicierea unei persoane;

b) Există rea-credință, atunci când procurorul sau judecătorul nesocotește în mod grav și nescuzabil, normele de drept material sau procesual

Referitor la judecători:

Art. 99, lit. h) din Lg. 303/2004 din RO, se referă doar la încălcarea normelor de procedura de către magistrați, cu *rea-credință și gravă neglijență*, fără a se face referire de către legiuitor la încălcarea normelor de drept material.

Sub acest aspect, lucrarea vine cu recomandări pentru a se introduce în categoria răspunderii disciplinare pentru magistrați inclusiv aspectele de încălcare a normelor de drept

material, ținând cont că legislația existentă prevede răspundere disciplinară doar pentru încălcarea normelor de drept procesual.

C. Grava neglijență comisă de procurori sau judecători se încadrează astfel:

a) nesocotirea de către magistrat, din culpă, în mod grav și nescuzabil, a normelor de drept material sau procesual.

b) încălcarea grosolană și nescuzabilă a raționamentului judiciar și a normelor legale, dacă prin aceasta s-a produs un prejudiciu persoanei vătămate.

În acest sens am publicat în revista “Закон и жизнь” (“Lege și Viață”), nr. 12 (230) 2010, din R.M., articolul „Răspunderea administrativ-disciplinara a magistraților”, pag. 44-53.

2. Necesitatea responsabilizării organelor de conducere din cadrul unităților administrativ-teritoriale, abilitate pentru eliberarea de avize, acorduri, autorizații și licențe, pentru ca în condițiile în care autoritățile în cauză nu emit o autorizație în termen legal, prin lege să se considere autorizația aprobată, în condițiile în care petiționarul dovedește că a înregistrat o documentație completă.

În lucrare, am produs un proiect de lege bun pentru R.M., preluat după modelul din RO, într-o variantă îmbunătățită, care se va putea implementa în sistemul legislativ.

În acest sens, am publicat:

- articolul intitulat „Procedura aprobării tacite ca formă de sancțiune administrativă” în revista “Lege și Viață”, nr. 12 (228) 2010,” pag. 34-37, autor: Botomei Vasile
- “Metode de eficientizare a răspunderii administrative din R.M. prin introducerea procedurii aprobării tacite”, Revista Națională de Drept, RO, nr. 2/2010, pg. 9-13; coautori: drd. Botomei Vasile, prof. univ. dr. Cobaneanu Sergiu, conf. univ. dr. Rusu Grigore Mihail.
- “Procedura aprobării tacite”, Revista Națională de Drept, RO, nr. 1/2009, pag. 75-84, autor: drd. Botomei Vasile, recenzent prof. univ. dr. Cobaneanu Sergiu.
- “Procedura aprobării tacite ca formă de sancțiune administrativă și metodă simplificată de obținere de acorduri, avize, licențe și autorizații de la autoritățile administrației publice, în lipsa unui răspuns din partea autorității publice; practică aplicată” Revista Națională de Drept, RO, nr. 3/2010, pg. 9-19, coautori: drd. Botomei Vasile, conf. univ. dr. Rusu Grigore Mihail.

3. Necesitatea îmbunătățirii sistemului legislativ de răspundere administrativă a statului, în asigurarea și garantarea dreptului la apărare față de cetățean, în cazurile când se apelează la serviciul avocatului din oficiu.

În lucrare, am produs un proiect de lege bun pentru R.M. ca și pentru RO, care se va putea implementa în sistemul legislativ cu privire la următoarele:

Organizarea și funcționarea profesiei de avocat pe două componente, astfel:

- a. o componentă sub control de stat, prin înființarea instituției avocatului public, în care avocații care optează pentru această formă de organizare, vor avea calitatea de salariați sub control al puterii executive reprezentată prin instituția ombudsman-ului, și
- b. menținerea în vigoare a organizațiilor profesionale de drept privat de tip barou, existente atât în R.M., cât și în RO, însă prin asigurarea pluralismului organizațiilor profesionale atât de la nivel raional/județean, cât și de la nivel național. Totodată, structurarea organizațiilor pe domenii de specializare.

În acest sens, am publicat următoarele:

- articolul „Răspunderea administrativă a statului prin garantarea dreptului la apărare prin avocați. Constatări și recomandări științifice pentru amendamente la Legea 51/1995 modificată prin Legea 255/2004 de organizare și exercitare a profesiei de avocat din România”, în Revista Națională de Drept, RO, nr. 4/2010, pg. 9-11, autor Botomei Vasile.
- Manualul de pregătire pentru admiterea în profesia de avocat, București 2010, în 268 pag., ISBN 978-973-0-09399-5, pag. 262-265, autor Botomei Vasile.
- „Metode de îmbunătățire și de garantare a apărării din oficiu pentru petiționarii reprezentați prin avocați”, Revista Națională de Drept, RO, nr. 2/2010, pag. 2-8. Coautori: drd. Botomei Vasile și dr. Rusu Grigore Mihail.

4. Necesitatea îmbunătățirii sistemului legislativ de control, pentru activitatea desfășurată de către procurori în cadrul răspunderii administrative.

Lucrarea propune implementare în sistemul juridic din RO a instituției judecătorului de instrucție, după modelul existent în R.M.

Necesitatea acestei îmbunătățiri legislative în RO, conduce la reducerea dosarelor aflate pe rolul instanțelor, prin asigurarea unui control judecătoresc pentru toate actele procesuale și măsurile dispuse în cadrul cercetării penale de către procuror, deoarece în lipsa unui asemenea control se constată neasigurarea unei reale transparențe și eficiențe a actelor dispuse de procuror.

5. Necesitatea îmbunătățirii și eficientizării activității comisiilor de disciplină din cadrul instituțiilor publice.

Teoria lucrării noastre, prevede inclusiv neconstituționalitatea constituirii și funcționării comisiilor de disciplină, deoarece nu au autoritatea să pronunțe dreptul.

Constituțiile ambelor state prevăd neconstituționalitatea instanțelor extraordinare, prin urmare se apreciază în lucrare, că măsurile disciplinare nu pot fi stabilite decât de judecători.

În acest sens, am publicat următoarele:

- “Propuneri de lege ferenda cu privire la comisiile de disciplină din cadrul instituțiilor publice”, Revista Națională de Drept, RO, nr. 1/2009, pg. 84-90, coautori: drd. Botomei Vasile, recenzent prof. univ. dr. Cobaneanu Sergiu.
- “Metode de eficientizare a răspunderii administrative în cadrul comisiilor de disciplină pentru funcționarii publici”, Revista Națională de Drept, RO, nr. 2/2010, pg. 16-18, coautori: drd. Botomei Vasile, prof. univ. dr. Cobaneanu Sergiu, conf. univ. dr. Rusu Grigore Mihail;

6. Necesitatea eficientizării răspunderii administrative a organelor de conducere executive din cadrul persoanelor juridice de drept public.

A. Persoane juridice de drept public reglementate prin Lg. partidelor politice din R.M. și din RO.

Se propune în lucrare modificarea legii cu privire la partidele politice, atât din R.M., cât și din RO, prin care să se instituie obligativitatea înregistrării fiscale a organizațiilor raionale/județene de partid, precum și obligativitatea încheierii de contracte de muncă pentru organele executive din cadrul partidelor politice parlamentare de la nivel național și teritorial, ca mijloc și metodă de atragere a răspunderii administrative a acestor categorii de persoane, având în vedere că legea le clasifică în instituții de drept public.

B. Persoane juridice de drept public reglementate prin Lg. administrației publice locale nr. 436-XVI/ 2006 din R.M. și nr. 215/2001 republicată din RO.

În acest sens în lucrare constatăm lipsa unei răspunderi administrative pentru primar și consilieri locali, în condițiile în care adoptă repetativ, acte anulate de instanțele judecătorești în diferite domenii de aplicare.

În acest sens am publicat articolul: „Răspunderea autorităților administrației publice”, Buletin Științific nr. 16/2009 “Interrelațiile Ecologiei”, Iași, 2009. Autor: drd. Botomei Vasile,

Se recomandă pentru ambele state:

- *Mandatul primarului încetează înainte de termen, în caz de anulare de către instanța judecătorească în interval de un an calendaristic prin hotărâre definitivă și irevocabilă, a două decizii emise de acesta.*
- Autoritățile deliberative să se considere dizolvate de drept ca organ deliberativ, în condițiile în care pe parcursul unui an calendaristic se ajunge ca prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, să se anuleze două hotărâri de consiliu local.
- Validarea referendumului local de încetarea a mandatului pentru primar și consiliul local, să se facă la propunerea a 25% din numărul cetățenilor care au participat la ultimul scrutin electoral de alegere a autorităților locale, cu validarea prin simpla majoritate a celor care au votat.

C. Răspunderea administrativă a membrilor Guvernului.

În acest sens în lucrare, se elaborează teoria de răspundere administrativ-disciplinară a membrilor guvernului, prin introducerea conceptului de moțiune de cenzură asupra Guvernului, după caz, asupra unuia dintre miniștii cabinetului, realizabilă, prin intrarea în grevă generală a procurorilor sau judecătorilor din țară, pe motiv de exercitare defectuoasă a atribuțiilor ce le revin. Aceasta constituie un echivalent al moțiunii de cenzură de care beneficiază parlamentarii prin votul majorității, pentru demiterea Guvernului.

Având în vedere că noțiunea răspunderii administrative a apărut atât în R.M., cât și în RO, în context contemporan, prin introducerea legii de contencios administrativ, se tratează în teză **aspecte practico-științifice în drept comparat asupra Legii de contencios administrativ din R.M și România.**

În acest sens am publicat articolul: „Aspecte practico științifice de drept comparat în materia legii contenciosului administrativ din R.M și România”, Buletin Științific nr.16/2009 “Interrelațiile Ecologiei”, Iași, RO, 2009. Autor: drd. Botomei Vasile.

În esența, instituția contenciosului administrativ este mijlocul procedural de atragere a răspunderii administrativ-patrimoniale, a unei autorități publice ca persoana juridică și, a funcționarului vinovat de greșeala administrativă, împotriva căreia persoana prejudiciată se poate îndrepta în acțiune în solidar cu autoritatea publică.

În acest sens, în timp ce în RO se constată o adaptare a legii contenciosului administrativ la cerințele societății moderne, prin asigurarea de mijloace eficiente de răspundere administrativ-contravențională și administrativ-patrimonială, în R.M. se constată existența unei legi cu lacune în privința asigurării procedurii necesare de atragere a răspunderii administrativ contravențională și administrativ-patrimonială a autorității publice și a funcționarului vinovat. Este de remarcat totuși, voința statului moldovean de a adopta cât de cât o lege a contenciosului administrativ, care este la jumătatea dintre eficientă și ineficienta în raporturile juridice dintre societatea civilă, reprezentată prin cetățean și persoană juridică particulară, pe de o parte și, respectiv autoritatea publică vinovată de culpa administrativă în solidar cu funcționarul public,

Facem aceste afirmații, deoarece răspunderea administrativ contravențională ca instituție a dreptului administrativ, este diferită de instituția dreptului contravențional, așa cum foarte bine constată în lucrarea sa Antonie Iorgovan, motiv pentru care Lg. de contencios administrativ trebuie să aibă în conținut procedura tragerii răspunderii administrativ-contravențională.

Cu regret constatam că în Lg. de contencios administrativ din R.M., legiuitorul s-a oprit doar asupra procedurii de aplicare a sancțiunilor administrativ-contravenționale împotriva organelor de conducere din autoritățile publice doar în cazul în care acestea nu trimit în termenul prevăzut de instanța actele solicitate la dosar, nu însă și pentru cazurile de nerespectare a hotărârilor judecătorești irevocabile dispuse de instanțele de contencios administrativ.

Scopul legii din România:

Lg. 554/ 2004 prevede:

„Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente, pentru anularea actului, recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim și repararea pagubei ce i-a fost cauzată. Interesul legitim poate fi atât privat, cât și public.”

Scopul Legii din R.M:

Lg. 793-XIV/ 10.02.2000 prevede:

„Contenciosul administrativ ca instituție juridică are drept scop contracararea abuzurilor și exceselor de putere ale autorităților publice, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice, asigurarea ordinii de drept. Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.”

În privința scopului pentru care au fost adoptate constata că au un scop comun.

Aceste legi au fost adoptate atât în R.M. cât și în RO, pentru efectuarea unui control administrativ contencios asupra actelor care sunt de natură să lezeze cetățenii, persoanele juridice, și asociațiile de persoane care au dreptul să stea în judecată în numele organelor de conducere pe care le au. Astfel, petiționarii, după ce au urmat calea recursului administrativ, denumit și plângere prealabilă, față de actele pe care petiționarii înțeleg să le conteste în scopul anulării acestora ca nelegale, și în scopul reparării pagubelor produse prin actele administrative unilaterale, ale autorităților administrațiilor publice, pot sta în judecată prin asigurarea teoriei echității și egalității în fața legii.

Constatări în plan comparat:

Referitor la R.M, în privința Legii 793-XIV/ 10.02.2000:

1. Nu există text de lege cu privire la răspunderea administrativă contravențională a conducătorului autorității publice, în cazul neexecutării în termen legal a hotărârii judecătorești irevocabile.

A se vedea art. 32 (3) care prevede: *„Conducătorul autorității publice în a cărei sarcina a fost pusă executarea acesteia, poate fi tras la răspundere, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare”;*

2. Nu se prevede în lege procedura de distribuire aleatorie a dosarelor, pe complete specializate ale secției de contencios administrativ, cum de altfel nu se prevede nici respectarea

principiului de stabilitate a membrilor din completul de judecată, în care a ajuns dosarul să fie repartizat, în procedura imparțială;

În acest sens, art. 23 (1) și (2) nu precizează decât fixarea termenului pentru examinarea cererii, împrejurarea ca în fond, judecata se poate face la prima zi de înfățișare dacă părțile declară că sunt pregătite pentru dezbateri judiciare, potrivit art. 23 (1) și nici nu se prevede în art. 23 (2) cum instanța fixează data judecării pricinii în fond în termen rezonabil, dacă Lg. organica nu dispune altfel. Termenele de adresare în instanța de contencios administrativ, prevăzute de art. 17 (1) este de 30 de zile, în raport cu termenul general de prescripție de 3 ani, prevăzut de dreptul civil.

Referitor la România:

1. Prevede termenul de introducere al acțiunii în contencios administrativ de 6 luni de la aducerea la cunoștința a actului individual, sau de la data de publicare al actului colectiv;

2. Prevede amenzi cominatorii, respectiv sancțiuni administrativ contravenționale, pentru cazurile de neexecutare a hotărârii judecătorești, de către autoritatea publică debitoare, în termenul prevăzut de lege, 30 de zile de la rămânerea definitivă, după caz, la expirarea termenului prevăzut în hotărâre, fiind adoptat în acest sens textul de lege prevăzut în Lg. 554/2004; sancțiunea în acest caz este de 20% din salariul minim pe economie, care se aplica conducătorului autorității publice pentru fiecare zi de întârziere în executarea hotărârii, nejustificată;

3. Prevede expres că în executarea de către autoritatea debitoare prin organul de execuție al acesteia a obligației de executare a hotărârii irevocabile, nici după data de aplicare a amenzilor cominatorii, constituie infracțiune de neexecutare/nerespectare a hotărârii judecătorești, care se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani, după caz, cu amendă între 25.000 – 100.000 lei;

4. Procedura de repartizare a dosarelor pe membrii din complet și pe secții specializate, este reglementată de Lg. de organizare și funcționare a instanțelor judecătorești din RO, potrivit căreia repartizarea dosarelor se face cu respectarea principiului de distribuție aleatorie și de stabilitate a membrilor din complet;

Recomandări în plan comparat:

Pentru R.M:

Introducerea unor modificări și completări la Lg. 793-XIV din 2000 a R.M., astfel:

Introducerea unui text de lege în completarea la art. 32 (3) din Lg. 793-XIV/ 2000, conform textului de lege, prin preluarea textuală a prevederilor din art. 24 (2) și (3) din Lg. 554/2004 din RO, astfel:

1. Introducerea art. 32 (4), după 32 (3), care să prevadă „În caz de neexecutare a obligației de către autor, în termenul prevăzut în hotărârea judecătorească irevocabilă

pronunțată de instanța de contencios administrativ, după caz, a termenului stabilit la art. 32 (2) din Lg. (30 de zile), de la data de la care hotărârea a devenit irevocabilă, conducătorul autorității publice în a cărei sarcină a fost pusă executarea acesteia, i se va aplica la cererea reclamantului sancțiunea amenzilor cominatorii, în valoare de 20% pe zi din salariul minim pe economie, potrivit încadrării sale”;

Susținem în egală măsură ca în lipsa unei asemenea completări să se raporteze cuantumul sancțiunii pentru neexecutarea hotărârii judecătorești în termen legal, la aplicarea sancțiunilor prevăzute de art. 22 (3) din Lg. Contenciosului Administrativ din R.M., care atrage o răspundere administrativ-contravențională pentru conducătorul unității, mai strictă;

2. Introducerea art. 32 (5), care să prevadă: „Nerespectarea hotărârilor judecătorești nici după data de aplicare a amenzilor cominatorii pe zi de întârziere în executarea obligației, nejustificată, constituie infracțiune de neexecutare a hotărârii judecătorești, cu sancțiune de la 6 luni la 3 ani de închisoare;

3. Introducerea art. 32 (6), care să prevadă: „Cererile de la art. 32 (4) și (5) se judecă în camera de consiliu, fără citare părți cu scutire de taxa judiciară”

4. Sancțiunea amenzilor cominatorii aplicată de instanța de contencios administrativ să se comunice din oficiu la Parchet, cu titlu de act de sesizare pentru începerea urmăririi penale împotriva persoanelor culpabile de neexecutarea hotărârilor judecătorești irevocabile, pronunțate de instanțele de contencios administrativ;

5. Extinderea controlului de contencios administrativ inclusiv în domeniul contractelor administrative, în scopul asigurării dreptului la acțiune al societății civile, ca mijloc de asigurare a transparenței în efectuarea cheltuielilor publice prin contracte cu institutiile statului.

Pentru România:

Introducerea unor modificări și completări la Lg. 554/ 2004 din RO, cu privire la următoarele:

Preluarea textului de lege din art. 22 (3) din Lg. Contenciosului Administrativ din R.M., astfel:

„Pârâtul este obligat să prezinte instanței documentele solicitate la prima zi de înfățișare, în caz contrar, i se aplică o amendă judiciară în mărime de până la 10 salarii minime pentru fiecare zi de întârziere nejustificată. Aplicarea amenzilor judiciare nu scutește pârâtul de obligația de a prezenta documentele solicitate.”

Sancțiunea amenzilor cominatorii aplicată de instanța de contencios administrativ să se comunice din oficiu la Parchet, cu titlu de act de sesizare pentru începerea urmăririi penale împotriva persoanelor culpabile de neexecutarea hotărârilor judecătorești irevocabile, pronunțate de instanțele de contencios administrativ.

În speranța că această teză a reușit să pună în valoare scopul și obiectivele propuse, vă adresăm rugămintea dumneavoastră stimabilor membri ai comisiei să binevoiți să apreciați favorabil, promovarea tezei de doctorat pentru susținere în cadrul consiliului științific specializat.

Mulțumim pe această cale, domnilor profesori care au participat la examinarea tezei, și de asemenea domnului președinte și domnului secretar al seminarului științific, care mi-au permis suficient timp, ca pe baza constatărilor aduse de către experți, să reformez lucrarea la stadiul adus în prezent.

Cu deosebită considerație și mult respect,

Drd. Botomei Vasile.

2010